

ABEL FRANS

Toonkundige

1899-1962

RUMESTA LAAT 1999 NIET VOORBIJGAAN, ZONDER ABEL FRANS TE EREN EN IN HET DAGLICHT TE STELLEN

100 jaar geleden werd hij geboren ; op 7 april 1899 in de Veerstraat nr. 52, als jongste telg van zes uit het huwelijk van Jacob FRANS en Maria Regina DE WAERHERT .

Bij nazicht van de beschikbare documentatie kreeg ik plankenkoorts.

Hoewel ik de kunstenaar nog heb gekend en bewonderd als puber, realiseerde ik mij nu dat ik zwaar tekort zou komen, indien ik iets nieuws zou willen toevoegen aan wat niet reeds gezegd werd.

En toch, Abel verdient een blijvende plaats op het eeuwige podium.

Wie was Abel Frans ?

Teneinde een juist beeld te brengen over deze kunstenaar geef ik U hierbij twee krantenartikels :

1. het eerste werd opgesteld na een interview met Abel Frans, 1959 ;
2. het tweede verscheen in *Het Volkswakeblad*, ter gelegenheid van de Abel Frans-herdenking van 22/09/1963.

Uit gunstigheid aan mijn vriend: Heer Jules Geens.

Allo! Allo! Per Radio!

Woorden en Muziek van Abel FRANS.

ZANG

(Opgewekt)

KLAVIER

mf

sec

ad libitum.

mf

till ready

p

I. Er zijn veel ra- re
II. Men zal na wein' ge

dingen Hier op ons we.reld.plein. Maar wat er nu gaat ko.men Dat zal wel't strafste
ja.ren Dwars door den "Ra.di - o" Met iemand kun.nen kaar.ten Die zit in Chi.ca.

MIJN DORPKEN

Tekst van August Van den Bossche

Muziek van Abel Frans

I

Waar de Rupelwat'ren klat'ren,
Kalm maar trotsch de Nethe vloeit,
Ligt mijn dorpken teeder neder
't Dorpken dat mijn harte boeit.
Waar mij alles: kleuren, geuren,
Lust en leven tegenlacht,
Velden in hun lentepracht, (
Waarop vruchten groeien, bloeien (bis

II

'k Dwaal soms langs de korenvoren,
's Avonds als de zonne daalt;
En heur laatsten zegenregen,
Liefelijk om mij henen straalt.
'k Zie dan ver verworpen dorpen,
Glimmen in heur toovergloed;
Maar geen een, lonkt mij zoo zoet, (
Als 't oord mijner jeugd en vreugden, (bis

III

Blijf in uwe zeden, schreden,
Steeds den Vlaamschen aard getrouw;
Leer uw stille klagen dragen,
Nu den lande is in rouw.
Laat mij uwe bloemen roemen,
Luisteren naar het Rupelriet,
Dat mij lust tot zingen biedt, (
In de schauw uws loome boomen. (bis

Gedicht van

Aug. Van den Bossche

Mijn Dorpken

MUZIEK VAN

Abel Frans

PRIJS NETTO : 1 Frank.

1917

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN.

Naam. Ver. n. Dugilbert, Belgische Muziekdrukken, Brussel.

DORP **GLOKKE**

DE

**TEKST
EN
MUZIEK
VAN**
Abel Frans

L. VAN HOVE

UITGEVER: ABEL FRANS-VEERT-RUYT. ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN

De "Jules Verne" van het lied

Abel Frans

schreef zijn eigen dodenmars ¹

Toen ik hem wilde opbellen voor een afspraak, vond ik hem niet in het telefoonboek. Dat was op zijn minst verrassend, want ik wist dat hij in Rumst aan de Rupel woont en daar een druk bezocht, populair café heeft. Misschien moest ik zijn telefoonnummer zoeken op de naam van dit café, maar die kende ik niet. Ten einde raad belde ik een h. Frans Frans op te Rumst ; misschien was hij een familielid en kon hij mij inlichten.

"Nee, ik ben geen familie, zei hij. Maar als u Abel Frans zoekt, dan vindt u hem als eerste van de lijst onder Boom." Zo bleek dus, dat Abel Frans onder zijn voornaam in het telefoonboek staat. Wie doet het hem na ?

- Ik laat het nu maar zoals het is, zegde deze populaire toonkunstenaar, toen ik hem was gaan opzoeken. De meeste mensen kennen mij bij mijn voornaam en velen houden hem voor mijn familienaam. Wat zou ik me daar zorgen over maken ?

Aanvankelijk had ik hem "Mijnheer Frans" genoemd. Het duurde niet lang of ik zei "Mijnheer Abel", omdat iedereen hem hier Abel noemt, en zo is het gebleven. Hij is trouwens in Rumst zo populair, dat het telegram, dat zijn vrouw hem uit Amerika stuurde toen ze daar op reis was, met de adressering "Abel, Rumst, Belgium", zonder verwickelingen terecht kwam !

Hij is een joviale man met een alpinomuts, een strikje en aan stofjas. In zijn café nabij het tramdepot - het ziet er uit als een villa in rustieke stijl - prijkt een groot portret van Peter Benoit boven de tapkast en naar deze componist is de inrichting ook genoemd, alsof Abel Frans hem tot geestelijke vader heeft gekozen. In dit café gaat het gezellig en soms huiselijk toe : op een namiddag heb ik er een groepje klanten aangetroffen, die in alle gemoedsrust een portie mosselen verorberden, recht uit de kookketel, met roggebrood er bij.

De muziek is zijn leven. "Toen ik elf jaar was, speelde ik al op de klarinet", zei hij. Piano speelt hij ook, maar zijn belangstelling is sinds jaren vooral gericht op componeren. Men heeft hem "de Jules Verne van het lied" genoemd en niet zonder reden, want reeds in 1924, toen de radio nog een zwaar en ingewikkeld geval was met accu's en een grote zwarte hoorn als versterker, voorspelde hij de televisie in een liedje :

¹ B. L. (Lindekens), in *Het Rijk der Vrouw*, 1959.

"Men zal na weinig jaren

dwars door de radio met iemand kunnen kaarten

die zit in Chicago"

zo luidde het.

En in 1933 ondernam hij met muziek "Een reisje naar de maan".

Een andere voorspelling in grappige, volkse trant was "De Luchtverkeersagent"

In 1936 werd dit reisje naar de maan voor de radio uitgewerkt door het N.I.R. en onlangs is de TV bij hem komen aankloppen om op ditzelfde thema een show te monteren. Dezelfde TV dus, die hij 35 jaar geleden al voorspelde en die intussen werkelijkheid is geworden...

Zijn bedrijvigheid van componist is echter veel ruimer dan dit. Zo heeft hij muziek geschreven voor "Driekoningenavond" van Shakespeare en heeft hij ook verscheidene operetten gecomponeerd, w.o. "De Meikoningin", die geregeld wordt opgevoerd. Het scenario werd geschreven door een vrouw (voor de meeste liedjes maakt Abel Frans ook de tekst), Mevr Tine Van Rompaey-Janssens, die ook zorgde voor het libretto van "Kempische Harten".

In dit café is met de jaren heel wat gebeurd, dat onmiskenbaar zijn invloed heeft doen gelden op het amusementsleven in ons land. En daarmee bedoel ik niet alleen de composities van Abel Frans, maar ook zijn vermogen om ontdekkingen te doen.

Voor de oorlog had hij nl. de leiding over het kabaret "De Lustige Krekels", waartoe o.m. Willy Vervoort en Yvonne Verbeeck behoorden. Bobbejaan Schoepen en Kees Brug, die beiden van Boom afkomstig zijn, hebben bij hem hun eerste sporen verdiend, en uit zijn "school" zijn ook Maurice Callaerts en Leonard Van Deyck voortgekomen. En hiermee heb ik zeker lang nog niet allen vermeld, die aan deze Rumstenaar een dankbare herinnering bewaren !

Nog heb ik over de werkzaamheden van deze veelzijdige artiest niet alles gezegd. Hij componeert niet alleen muziek, maar "maakt" ze ook in de meest letterlijke zin : hij maakt orgelboeken. De specialisten in dit vak zijn zeldzaam geworden, want de orgels en de "electrische piano's" zijn in onze tijd vrijwel geheel verdrongen door pick-up, radio en juke-box. Muziekboeken maken van zwaar karton, 16 cm breed en vele meters lang, vereist niet alleen vakmanschap, maar tevens een grondige kennis van de muziek, want het komt er op aan, het muziekschrift over te zetten in inkepingen in het karton. Daartoe gebruikt de vakman in de eerste plaats een trommelvormig toestel : met behulp hiervan schrijft hij de muziek over in de "taal" die een automatisch orgel kan bergrijpen... en weergeven. Elke noot moet natuurlijk op haar juiste plaats staan, volgens het gamma van het instrument waarvoor het boek bestemd is. Naderhand wordt het karton dan uitgesneden met een speciale machine, die nog het meest op een zware naaimachine lijkt. De papieren rollen, die voor automatische piano's werden

gebruikt, komen volgens dezelfde techniek tot stand en Abel Frans mag wel zeggen, dat het werk van zijn hand over de hele wereld verspreid is. Tot in Amerika toe bestaan orgelboeken die hij heeft gemaakt ; dat heeft zijn vrouw tijdens haar reis in de Verenigde Staten met eigen ogen vastgesteld.

Hun zoon Leo is horlogemaker en, naar ik meen, ook juwelier : een vak met een artistieke inslag, al heeft het een technische basis. Hun dochter Esther, heeft echter resoluut het voetspoor van haar vader gevolgd. Toen zij dertien jaar was, ging ze aan het Conservatorium te Mechelen piano studeren. Maar moeder vond, dat zij zulk een mooi stemmetje had, dat ze dit talent toch ook diende te ontwikkelen. Zo kwam het, dat Esther Frans vooral zang studeerde, en zij bleef haar heldere sopraan verder oefenen en ontwikkelen tot ze trouwde. Nu is ze Mevr Verbruggen en treedt in de uitgebreide inrichting "De Toverfluit", gelegen te Ploeghalle aan de straatweg Antwerpen-Turnhout, geregeld op voor de honderden mensen, die de zaal vooral tijdens de weekends vullen. Haar liefste componisten zijn Mozart en Schubert, maar hier zingt zij vooral lichte stukken en aria's uit operetten. Haar man maakt deel uit van het kleine, maar meeslepende orkest in "De Toverfluit", waar zijn vader, de h. Verbruggen, het publiek charmeert met zijn specialiteit, die hij jarenlang ook voor de radio heeft beoefend : kunstfluiten.

Niemand die Abel Frans kent, zal hem een zonderling noemen. Toch heeft hij één zonderlinge daad op zijn geweten : hij heeft zijn eigen dodenmars geschreven. "Vaarwel Elza" luidt de titel, en u begrijpt zo al wel, dat ze is opgedragen aan zijn vrouw. De achtergrond van dit ogenschijnlijk rare idee kunt u natuurlijk niet vermoeden. De zaak zit zo, dat Abel Frans dit stuk bijna veertig jaar geleden dichtte uit wanhoop omdat deze "Elza" niet van hem weten wilde. Heeft dit gebaar van de verliefde jonge man, die Abel Frans toen was, haar uiteindelijk bewogen om toch "ja" te zeggen ? Zij zijn al jaren een gelukkig paar.

- Het stuk ligt nu achter slot, zei Abel Frans. Maar de chef van de harmonie weet waar hij het kan vinden, en het arrangement voor zijn formatie is trouwens gereed.

Hij zegt dit heel gewoon, alsof deze schikking voor na zijn dood de gewoonste zaak van de wereld is. Maar wie hem kent, weet dat hij allermint met doodsgedachten rondloopt en in werkelijkheid een opgewekt mens is met een grote artistieke begaafdheid - een man, die door zijn dorpsgenoten op de handen wordt gedragen.

Laat het dus nog jaren duren eer die dodenmars uit de kast komt.

Ziedaar het artikel uit 1959, een ooggetuigeverslag van reporter B.L.

Een groep muzikanten voor café Peter Benoit

Abel Frans gemoedelijk mosselen etend met enkele cliënten

Abel Frans - herdenking te Rumst Zondag 22 september

Een volk dat zijn kunstenaars eert, is een groot volk²

Op 30 april 1962 overleed te Rumst in de leeftijd van juist 63 jaar de gekende en sympathieke Abel Frans.

Jaren lang was hij de populaire waard van het gekende café "Peter Benoit" het rendez-vous van alle kunstenaars uit de streek en ook van ver daarbuiten. Maar een leven lang was hij de man, die zijn volk gezonde en volkse muziek bezorgde.

Zijn begrafenis op 4 mei van het vorige jaar was dan ook eerder een triomftocht dan een rouwende stoet. Allen wilden nog eens hun erkentelijkheid uitdrukken voor hetgeen Abel Frans een levenlang gepresteerd had.

"Een volk dat zijn kunstenaars eert, is een groot volk" onder die titel zal zondag te Rumst een Abel Frans herdenking doorgaan.

SELFMADE MAN

Abel Frans werd 7 april 1899 te Rumst geboren. De muziek zat hem van jongs af aan in het bloed. Gelegenheid om muziek te studeren was er praktisch niet en daarom probeerde de jonge Abel op zijn eentje om er iets van terecht te brengen. Slechts 18 jaar oud componeerde hij liedjes, die onmiddellijk aansloegen. Men zou het heimatliederen kunnen noemen, zoals "Mijn dorpken" en "Dorpsklokje". Zou door studie en leiding het talent van Abel Frans zich misschien hebben kunnen ontwikkelen in het ernstige genre, nu voelde hij zich geroepen om de grote massa te bereiken, vandaar zijn voorliefde voor de lichte muziek.

Men zou Abel Frans ook een profetisch man hebben kunnen noemen. Nauwelijks kunnen we ons nu nog indenken dat rond de jaren 1920 geen televisie bestond en dat de radio nog een zeldzaam ding was. Abel Frans echter voorzag onmiddellijk welke rol de radio zou gaan spelen. Reeds vermoedde hij dat het niet zou blijven bij het overbrengen van "klank", doch dat ook het "beeld" zou moeten volgen.

Hij dacht reeds aan raketten en reizen naar de maan, getuige zijn liedjes uit die tijd "Allo, allo, alles gaat per radio", "Verkeersagent in de lucht" en "Een reisje naar de maan". Ouderen van dagen zullen zich noch herinneren welke overrompelend sukses deze schlagers hadden in die tijd.

Niet te verwonderen, dat hij tot de eerste medewerkers van de radio kan gerekend worden. Rond 1930 stichtte hij het kabaret "De lustige krekels", dat regelmatig voor de katolieke

² Naam van de auteur onbekend, *Volksweekblad*, 1963.

Vlaamse Radio Omroep optrad en waaraan artiesten als Willy Vervoort en Yvonne Verbeeck meewerkten.

GROOT KUNSTENAAR

Abel Frans was een groot kunstenaar omdat hij werkelijk iets wist te presteren, dat "kunst" kon genoemd worden, ook al zouden we nu dan spreken van kunst met een kleine "k". Doch Abel was ook een kunstenaar met een grote "K". Orkestwerken als "De Grolpot" kenden sukses in binnen en buitenland en bleven jarenlang op het repertorium staan. Zijn operettes als "Meikoningin", "Heidebloemke" en "Kempische Harten" worden nog tot op de huidige dag opgevoerd. In 1950 stichtte hij het operettegezelschap "Rupel en Nethe" samen met de "Symphonie Peter Benoit". Abel Frans presteerde dat allemaal zonder veel omhaal van woorden. Nooit speelde geld bij hem een rol, hij deed het uit liefde voor de kunst en uit liefde voor de mensen.

EEN "ENIG" BEROEP

Van de kunst alleen is het moeilijk te leven, zegt men dikwijls. Bij Abel moet dit zeker het geval geweest zijn, want of hij veel of weinig betaald werd was hem onverschillig en waarschijnlijk werd hij meer niet dan wel betaald. Toch moest hij en zijn vrouw en kinderen ook leven. Naast de muziek vervaardigde Abel Frans boeken voor mechanische orgels. Zijn "orgelboeken" gingen de gehele wereld rond en waren misschien in Amerika nog beter gekend dan hier in België. Zijn grote liefde voor de muziek en zijn grondige kennis daarvan maakte hem tot de man, die met de meeste precisie dit moeilijke werk kon uitvoeren. Praktisch bestaat dit beroep niet meer en de T.V. deed er dan ook goed aan om enkele jaren geleden hieraan een reportage te wijden.

Had Abel Frans zo een enig beroep, het is zeker een enig feit dat men hem in het telefoonboek moest gaan opzoeken onder zijn "voornaam", daar waar alle telefoonboeken van de wereld eerst de "achternaam" vermelden. Waarschijnlijk kwam dit omdat men bij de regie van telegraaf en telefoon niet juist geweten heeft of hij nu "Abel" of "Frans" heette.

EEN GOED MENS

Zelf hebben we Abel pas leren kennen, een tiental jaren voor zijn dood. We waren toen maar half zo oud als hij en in zijn ogen zeker nog een "onvolwassen mens". Onmiddellijk stelden we echter vast dat we te doen hadden met een goed mens. We konden met hem spreken over alles wat "ons" interesseerde en nooit kregen we de indruk dat hij als een oudere "betweter" ons eens de les wilde spellen.

Geen wonder dat men in Peter Benoit dan ook altijd mensen aantrof. Het was er gezellig. Met zijn schorre ietwat ruwe stem kon Abel vertellen en lachen, dat men moest luisteren of men wilde of niet.

En hoe dikwijls ging zijn hand niet in de toogla om anderen te helpen, die het meer nodig hadden dan hij... .

Zijn voorliefde voor de eenvoudige mensen kwam niet alleen voort met de bedoeling om in hen inspiratie op te doen voor nieuwe liedjes of komposities, ze kwam vooral voort uit zijn goed hart.

Ofschoon altijd blij en opgeruimd, moet Abel toch de laatste jaren van zijn leven het einde hebben voelen naderen. Het moet hem een troost geweest zijn te weten dat zijn vier kinderen goed door het leven gingen. Fier moet hij geweest zijn op zijn rakkers van kleinkinderen.

Toen de klokken de meimaand inluiden, legde Abel Frans zachtjes zijn moede hoofd neer, hij had de goede strijd gestreden... .

HERDENKING

De herinnering aan dergelijke mensen moet bewaard worden. We wensen daarom het Abel Frans-herdenkingkomitee van harte proficiat met het initiatief dat ze namen en we hopen zondag in Rumst heel veel mensen aan te treffen, allemaal vrienden van onze vriend Abel.

Tot daar de integrale weergave van de twee krantenartikels over Abel Frans.

Roger De Loenen

Carnaval te Wijnegem